

„hol a sötétség tenger-árja ellen / ragyogó gátat épített a szellem”

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Kedves Díjazottak!

Kedves Kutatótársak!

Tisztelt Vendégeink!

Áprily Lajos költő a *Tavasza a házsongárdi temetőben* című versében idézte meg e sorokkal a Hollandiában tanult, majd oktató Apáczai Csere Jánost és holland felesége, Aletta van der Maet alakját.

Az erdélyi pedagógus, tudós és enciklopédista 1648 és 1653 között járt több hollandiai egyetemen. Utrechtben ismerte meg egy helyi polgárcsalád lányát, aki az épp aranykorát élő, gazdasági, művészeti és tudományos szempontból is az akkori világ egyik élenjáró országának számító Hollandiából immár feleségként kísérte a háborúkkal sújtott, idegen hadak által dúlt Erdélybe hazatérő férjét.

A polgárosuló közegben a gondolkodás szabadságát és a tudomány művelésének örömét megélő Apáczai háborúk dúlta szülőföldjén – mint a Bölcsesség tanulásáról szóló művében megfogalmazta – szembe kellett néznie a kegyetlen valósággal – idézem: „kénytelen vagyok szemlélni nyomorúságunknak, ínségünknek, szégyenletes tudatlanságunknak és közönyösségünknek végtelen tengerét

... és azt a letörölhetetlen szégyenfoltot számár tunyaságunk és tudatlanságunk miatt, mely nemhogy egy országnak, de egy értelmes embernek is szégyenére válnék.” Apáczai ismeri hazáját, tudja a fájdalmas realitásokat, mégis hazatér, holland feleségével együtt. Külföldi évei alatt megtapasztalta a tudás elismerésében rejlő előnyöket, bízik a racionális gondolkodás erejében, elszántan próbálja a tudomány művelésének ízét megismertetni honfitársaival, munkálkodik a tanulás lehetőségének széles körű megteremtésében. „Tégy oly célt fel, amely[et]re soha senki [el] nem ért. Mert szép dolog a közepszerű tudós emberekkel elérkezni, de szebb még a legtudósokkal egyarányú messze hagyíttatni, legszebb pedig mindeneket felülhaladni, és a nagy hegynek oly részében állani, ahova soha senki maga erejétől nem hághatott, s talám soha nem is hág.”

Kedves Díjazottak!

Önök a célt már meghatározták. Eddigi eredményeik pedig azt jelzik, hogy neki is rugaszkodtak már ama nagy hegynek. Az Akadémiai Ifjúsági Díj annak elismerése, hogy még ha a csúcsra még nem jutottak is fel, jó úton járnak. Ösztönzést és bátorítást is jelent ez a díj, hiszen – és itt most ismét Apáczait idézem – „az tudomány gyökere keserű, gyömlöcse pedig gyönyörűség”. Mindannyian szembesültünk már nehézségekkel, érték bennünket

kudarok, amelyek után újra és újra nekivágva, akár új utakat, új módszereket keresve próbáltuk elérni a kitűzött célt, a gyönyörűséges gyümölcs megszerzését.

Kedves Fiatal Kutatók!

Majd négy évszázaddal ezelőtt a tudomány ráció iránt elkötelezett művelőjének nem volt könnyű dolga. Hit, szokások, társadalmi korlátok nehezítették a tudósi gondolat áramlását. Bár voltak időszakok, amikor úgy tűnt, hogy a tudományos módszerek iránti elkötelezettség végképp legyűri a bizonyítékok nélküli áltudományt, ma azt látjuk, ez csak hiú ábránd volt.

A tudomány művelőinek ezért nemcsak az a feladatuk, hogy új eredményekkel gazdagítsák közös tudáskincsünket, hanem az is, hogy a bizonyítékokon alapuló tudomány egyfajta követeiként minél több embernek elmagyarázzák, hogyan különböztethető meg a valódi tudományos eredmény a csupán annak látszó, annak mondott, de talmi csillogású és sokszor rendkívüli károkat okozó áltudománytól.

Építsenek Önök is a sötétség árja ellen ragyogó gátat!

Ehhez a munkához kívánok kitartást és további kiemelkedő eredményeket.

Gratulálok a díjhoz!